

Kerdoeltrainer Begrijpend Lezen

Deel B

Tekstdoel

Tekststructuur

Woordenschat

Samenvatten

Voorspellen

Vragen stellen

Toelichting op Kerdoeltrainer Begrijpend Lezen

Ieder kind leert op zijn eigen niveau en in zijn eigen tempo. Wij vinden het belangrijk om aan deze verschillen tegemoet te komen in het onderwijs.

Daarom is **Kerdoeltrainer Begrijpend Lezen** op verschillende manieren in te zetten in de groep. Er kan op verschillende groepsniveau's mee gewerkt worden, zowel als extra oefening of als extra uitdaging.

De Kerdoeltrainer Begrijpend Lezen omvat de volledige leerlijn begrijpend lezen en sluit aan op kerndoelen 4, 5, 6, 7, 8 en 9. We hebben deze kerndoelen verdeeld in concrete leerdoelen per niveau. In elke les staat één van deze leerdoelen centraal en zijn de instructietekst en een aantal opdrachten hierop afgestemd.

Eerder behandelde doelen worden ook in elke les herhaald, zodat deze goed inge oefend kunnen worden.

In de mixlessen 10 en 20 komen alle leerdoelen uit de vorige lessen nog eens aan bod. Deze lessen kunnen eventueel als toets ingezet worden.

Achterin staat het overzicht van de gehele leerlijn begrijpend lezen.

Alle teksten en opdrachten in **deel B** passen bij het technisch- en begrijpend leesniveau van de gemiddelde lezer aan het eind van groep 4 of halverwege groep 5.

In dit deel komen de volgende leerdoelen aan bod:

Tekstdoel

In de lessen 1 en 2 worden de begrippen verhaaltekst en weettekst herhaald. Het begrip doetekst wordt aangeboden met de bijbehorende tekstdoelen en tekstvormen.

Tekststructuur

In de lessen 13, 14, 17 en 18 komen voor het eerst signaalwoorden aan bod. Ook wordt er geoefend met het herkennen van verwijswaarden.

Woordenschat

In de lessen 5, 9, 11, 12 wordt op verschillende manieren geoefend hoe de betekenis van moeilijke woorden uit de tekst achterhaald kan worden.

Samenvatten

In de lessen 6, 7, 8 en 19 wordt het onderscheid gemaakt tussen wat belangrijke informatie is in de tekst en wat niet. Met de belangrijkste informatie wordt de tekst in het kort verteld.

Voorspellen

In de lessen 3 en 4 wordt, voorafgaand aan het lezen, voorspeld waar de tekst over gaat aan de hand van de titel, tussenkopjes en het plaatje. Ook wordt de voorkennis over het onderwerp geactiveerd.

Vragen stellen

In de lessen 15 en 16 wordt geoefend met het stellen van vragen na het lezen van de tekst en het zoeken naar het bijbehorende antwoord.



In deze les leer je wat een doetekst is.
En waarom je het leest.

Een doetekst is een tekst met aanwijzingen.
Hoe je een taart bakt of een hut bouwt bijvoorbeeld.
En wat je daarvoor nodig hebt.
Je leest een doetekst om iets te doen of te maken.

Maak eerst vraag 1.
Lees daarna de tekst.

Bommetje!

Tekst 1

- 1 Zzzzzzz.
- 2 Het gezoem van bijen.
- 3 Dat hoort gewoon bij lente en zomer.
- 4 Nou ja, 'gewoon' is het bijna niet meer.
- 5 Want het gaat niet goed met deze diertjes.
- 6 Er moeten meer bijen komen.
- 7 Dat is echt nodig.
- 8 Want de bij is belangrijk voor ons voedsel.
- 9 Waarom is dat?
- 10 De bij vliegt van bloem naar bloem.
- 11 En neemt stuifmeel aan zijn pootjes mee.
- 12 Dit poeder komt dan op een andere bloem.
- 13 Zo kunnen er nieuwe vruchten groeien.
- 14 Zoals appels en tomaten.
- 15 Wij kunnen de natuur helpen.
- 16 Zodat er genoeg bloemen en bijen blijven.
- 17 Dit kan door een bloemenbom te gooien.
- 18 Dat is een kleine bal van aarde, klei en zaadjes.
- 19 Je gooit deze op een kale plek.
- 20 Even wachten en 'boem'!
- 21 Een explosie van bloemen!

Tekst 2

Zo maak je een BLOEMENBOM

Nodig:

- 1 kom, tuinaarde, kleipoeder, zaadjes

Wat moet je doen:

- 2 Vul een beker met aarde.
- 3 Doe dit in de kom.
- 4 Doe er drie bekers kleipoeder bij.
- 5 Nu kunnen de zaadjes erbij.
- 6 Kneed alles goed door elkaar met je handen.
- 7 je handen.
- 8 Maak kleine balletjes.
- 9 Laat de balletjes twee dagen drogen.
- 10 Zoek goede plekjes uit en gooiën
- 11 maar.
- 12 Bommetje!



- 1 Waar zal tekst 1 over gaan, denk je?

Lees nu tekst 1 en 2.

- 2 Was je voorspelling bij tekst 1 goed?

Ik had het goed / fout voorspeld omdat ik keek naar

- de titel
 het plaatje

- 3 Welke soorten teksten heb je gelezen?

- A verhaaltekst en weettekst.
B verhaaltekst en doetekst.
C weettekst en doetekst.
D verhaaltekst, weettekst en doetekst.

- 4 Wat weet je over deze tekstsoorten? Geef de vakjes die bij elkaar horen dezelfde kleur.

weettekst

tekst met aanwijzingen

voor je plezier

verhaaltekst

tekst met informatie

om iets te maken

doetekst

tekst met een verhaal

om iets te leren

- 5 Wat weet jij nu over bijen?
Schrijf het op.



- 6 De bij is belangrijk voor ons.
In welke zin uit tekst 1 wordt dat uitgelegd?

- A Want de ... voedsel. (r. 8)
B De bij ... bloem. (r. 10)
C Want het ... diertjes. (r. 5)
D Zodat er ... blijven. (r. 16)

- 7 Wat is de juiste volgorde?

Begin met 1 bij de eerste zin, dan verder met 2, 3 en 4.

- Doe de aarde, klei en zaadjes in een kom.
— Even wachten en er groeien mooie bloemen!
— Kneed balletjes van dit mengsel.
— Gooi de balletjes op een plek waar niks groeit.

- 8 Lees Zoek goede ... maar! (r. 10–11)

Wat zou een goed plekje zijn?

Een goed plekje is _____, omdat _____



In deze les leer je dat je een woord kunt opzoeken.

Zie je een woord dat je niet kent? Dit kun je doen:

- Kijk goed naar de plaatjes.
- Bedenk waar de tekst over gaat.
- Hak het woord in stukjes.
- Lees een stukje terug of verder in de tekst.

Kom je er niet uit? Zoek het woord dan op in een woordenboek of op internet.

Logeren

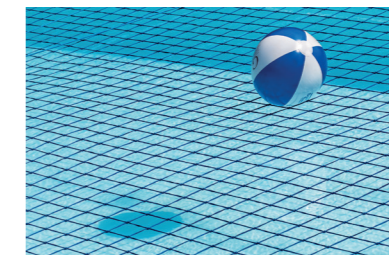
- 1 'Zo, blijf jij een hele week?' vraagt opa als hij de koffer ziet.
- 2 'Ik was gewoon bang dat ik iets zou vergeten', zegt Mike.
- 3 'Zet het maar in de logeerkamer, je bed is al opgemaakt.'
- 4 Mike ----1---- het logeerweekend!
- 5 Bij opa en oma is het altijd gezellig.
- 6 Morgenochtend gaan ze naar de bioscoop.
- 7 En 's middags koekjes bakken en spelletjes spelen.



- 8 'Dag lieverd, tot zondag!' Mama geeft Mike een kus op zijn voorhoofd.
- 9 Als hij voor het raam zijn ouders uitzwaait, prikt er een traan in zijn oog.
- 10 'Kom, we gaan nog even televisie kijken en dan naar bed', zegt oma.
- 11 Als Mike even later in bed ligt, kan hij niet goed slapen.
- 12 Deze kamer ruikt zo anders dan die van hem.
- 13 En het luchtbed kraakt steeds.
- 14 Hij probeert zich een paar keer om te draaien, maar ligt nog steeds niet lekker.
- 15 Opeens voelt hij een naar gevoel in zijn buik.
- 16 Het lijkt wel of hij moet overgeven.
- 17 Gauw rent hij naar de kamer van zijn opa en oma die al liggen te slapen.

- 18 'Wat is er aan de hand?' Oma kijkt hem ----2---- aan.
- 19 'Ik kan niet slapen. Ik denk dat ik ziek ben', zegt Mike.
- 20 'Nee, je bent niet ziek. Je hebt gewoon een beetje heimwee.'
- 21 'Heimwee? Wat is dat?'
- 22 'Als je heimwee hebt, dan mis je thuis en papa en mama.'
- 23 Je moet gewoon een beetje wennen aan een andere plek.
- 24 Zal ik je een verhaal voorlezen?'
- 25 Dat vindt Mike fijn.
- 26 'Mag ik soms ook bij jullie slapen?' vraagt hij dan voorzichtig.
- 27 'Natuurlijk, ons bed is groot genoeg!' zegt oma.

- 1 Wat gaat Mike niet doen in het logeerweekend? Zet een rondje om het juiste plaatje.



- 2 Lees Zo, blijf... week? (r. 1)

Wat bedoelt opa hiermee?

- A Dat hij het gezellig vindt als Mike een hele week blijft.
- B Dat hij bang is dat Mike de hele week blijft.
- C Dat hij vindt dat Mike een grote koffer heeft.
- D Dat hij vindt dat Mike een kleine koffer heeft.

- 3 Wat past het best op plaats 1?

- A heeft zin in
- B heeft geen zin in
- C is zenuwachtig voor
- D heeft een hekel aan

- 4 Wat past het best op plaats 2?

- A boos
- B verdrietig
- C slaperig
- D niet

- 5 Wat betekent 'heimwee' volgens oma?

Heimwee betekent _____

Dat staat in regel _____

- 6 Weet jij hoe deze bedden heten?

Zet de juiste naam onder het plaatje.

stapelbed

hemelbed

hoogslaper



TIP

Weet je het niet?
Zoek het op in een woordenboek.

- 7 Vul de woorden in.

in het grote bed • moeite met • verheugt zich op • heimwee

Mike _____ het logeerweekend.

Maar als hij in bed ligt, heeft hij _____ slapen.

Dat komt omdat hij _____ heeft.

Gelukkig mag hij _____ slapen.

- 8 Wat helpt als je heimwee hebt? Geef een goede tip aan Mike.

Begrijpend lezen A	Begrijpend lezen B	Begrijpend lezen C	Begrijpend lezen D	Begrijpend lezen E
<p>Tekstdoel Herkennen en benoemen van het tekstdoel en de tekstvorm bij een verhaal- en een weettekst.</p> <p>Tekststructuur Kennismaken met verwijswaarden naar persoon, dier, ding en plek.</p> <p>Leren dat een tekst opgebouwd is uit een inleiding, kern en het slot.</p> <p>Woordenschat Leren om de betekenis van moeilijke woorden te achterhalen door te kijken naar plaatjes, verder en terug te lezen en/of het woord in stukjes te verdelen.</p> <p>Woordenschatniveau groep 3/4</p> <p>Samenvatten Herkennen van de belangrijkste woorden en zinnen in een tekst.</p> <p>Voorspellen Voorspellen waar de tekst over gaat m.b.v. de titel en de plaatjes en gebruik makend van eigen kennis.</p>	<p>Tekstdoel Herkennen en benoemen van het tekstdoel en de tekstvorm bij een verhaal-, weet- en doetekst.</p> <p>Tekststructuur Herkennen en begrijpen van verwijswaarden naar persoon, dier, ding en plek.</p> <p>Kennismaken met signaalwoorden.</p> <p>Woordenschat Leren om de betekenis van moeilijke woorden te achterhalen door te kijken naar plaatjes, verder en terug te lezen en/of het woord in stukjes te verdelen.</p> <p>Woordenschatniveau groep 4/5</p> <p>Samenvatten Leren maken van een korte samenvatting met de belangrijkste woorden en zinnen uit de tekst.</p> <p>Voorspellen Voorspellen waar de tekst over gaat m.b.v. de titel, de plaatjes en de tussenkopjes en gebruik makend van eigen kennis.</p> <p>Vragen stellen Leren vragen te stellen na het lezen van de tekst.</p>	<p>Tekstdoel Herkennen en benoemen van het tekstdoel en de tekstvorm bij een verhaal-, weet-, doe- en meningtekst.</p> <p>Tekststructuur Leren dat verwijswaarden een woord vervangen en dit kunnen toepassen.</p> <p>Leren dat een tekst opgebouwd is uit verschillende alinea's, die samen de inleiding, kern en slot vormen.</p> <p>Leren wat het doel van signaalwoorden is.</p> <p>Woordenschat Leren om de betekenis van moeilijke woorden te achterhalen door te kijken naar plaatjes, verder en terug te lezen, het woord in stukjes te verdelen en/of het op te zoeken.</p> <p>Woordenschatniveau groep 5/6</p> <p>Samenvatten Leren samenvatten per alinea en de hoofgedachte vinden.</p> <p>Voorspellen Voorspellen waar de tekst over gaat m.b.v. de titel, de plaatjes en de tussenkopjes en gebruik makend van eigen kennis.</p> <p>Vragen stellen Leren vragen te stellen tijdens en voor het lezen van de tekst.</p>	<p>Tekstdoel Herkennen en benoemen van het tekstdoel en de tekstvorm bij een verhalende, informatieve en instructieve tekst en beschouwende en overtuigende meningtekst.</p> <p>Tekststructuur Leren dat je snel iets op kunt zoeken door te kijken naar tussenkopjes, opvallende woorden, cijfers en schema's.</p> <p>Leren dat signaalwoorden verschillende verbanden aangeven.</p> <p>Woordenschat Leren om de betekenis van moeilijke woorden en zinstukjes te achterhalen door te kijken naar afbeeldingen, verder en terug te lezen, het woord in stukjes te verdelen en/of het op te zoeken en controleren of deze betekenis klopt.</p> <p>Woordenschatniveau groep 6/7</p> <p>Samenvatten Maken van een samenvatting per alinea en de hoofgedachte vinden.</p> <p>Voorspellen Voorspellen waar de tekst over gaat m.b.v. de titel, de afbeeldingen, de tussenkopjes en de eerste en laatste zin en gebruik makend van eigen kennis.</p> <p>Vragen stellen Leren vragen te stellen voor, tijdens en na het lezen van de tekst.</p>	<p>Tekstdoel Herkennen en benoemen van het tekstdoel en de tekstvorm bij een verhalende, informatieve en instructieve tekst en beschouwende en overtuigende meningtekst.</p> <p>Tekststructuur Leren waar je het beste naar op zoek kunt gaan om snel bepaalde informatie te vinden.</p> <p>Leren welk specifiek verband een signaalwoord aangeeft.</p> <p>Woordenschat Leren om de betekenis van moeilijke woorden en zinstukjes te achterhalen door te kijken naar afbeeldingen, verder en terug te lezen, het woord in stukjes te verdelen en/of het op te zoeken en controleren of deze betekenis klopt.</p> <p>Woordenschatniveau groep 7/8</p> <p>Samenvatten Maken van een samenvatting in een schema en de hoofgedachte vinden.</p> <p>Voorspellen Voorspellen waar de tekst over gaat m.b.v. de titel, de afbeeldingen, de tussenkopjes en enkele zinnen en gebruik makend van eigen kennis.</p> <p>Vragen stellen Grip krijgen op de diepere betekenis van de tekst door vragen te stellen voor, tijdens en na het lezen van de tekst.</p>